

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
KUUENDA KOOSOLEKU
PROTOKOLL**

TALLINN

10. aprill 2003.a

Kohal viibisid: **Uno Lõhmus**, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Jaano Odar, Riigikohtu kohtunik, tsiviilkolleegiumi esimees
Malle Seppik, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik
Ago Kutsar, Tartu Ringkonnakohtu esimees
Helve Särgava, Tallinna Linnakohtu esinaine
Hurma Kiviloo, Tallinna Halduskohtu kohtunik
Egle Käärats, õiguskantsleri kantselei direktor, õiguskantsleri esindaja
Raivo Sepp, riigi peaprokurör

Margus Sarapuu, Justiitsministeeriumi asekancleri kt, sõnaõigusega

Ingrid Tiislär, Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse juhataja

Mirjam Vili, Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse nõunik

Juhatas: **Uno Lõhmus**, Riigikohtu esimees

Protokollis: **Ingrid Tiislär**, Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse juhataja

Koosolek algas: **14.00**

Koosolek lõppes: **15.30**

Päevakord

1. Eelmise istungi protokollki kinnitamine.
2. Nõusoleku andmine kohtute struktuurile (kohtute seaduse § 41 lg 1 p 2)
3. Maa- ja linnakohtu kantselei ja kohtu kodukorra põhimõtete kooskõlastamine (kohtute seaduse § 41 lg 1 p 7 ettevalmistamiseks)
4. Nõusoleku andmine kohtunikule erakorralise lisatasu maksmiseks (kohtute seaduse § 41 lg 1 p10)

Sissejuhatus; eelmise istungi protokollki kinnitamine

Lõhmus: Kas protokollki osas on parandusi?

Seppik: Minul on kaks parandust: lk 3 likvideeritud asemel reguleeritud ja riigikohtunike kandidatuuri osas toetasin.

Kiviloo: Mina saatsin oma parandused kirjalikult ja ma loodan, et need on sisse viidud.

Sepp: Soovitan protokollid spelleriga üle kontrollida.

Otsustati: Protokoll muudatustega kinnitada.

Sarapuu: Viimasel korral otsustasite, et kodukorra üle ei otsusta, vaid on vaja tekstiga edasi töötada ja kohtute esimehed peavad konsensusele jõudma. 28.02 kohtusid kohtute esimehed. Jätsime 21.03 toimuma pidanud KHN istungi ära ja selle asemel kohtusime kohtute esimeeste esindajatega – Särgava, Reinola, Loide. Valga MK esimees kahjuks ei saanud osaleda. Nõupidamisel saavutatud kokkuleppe sisu ja ettepanek on näha materjalidest, mis me laiali saatsime. Kokkuleppe tulemusel viisime kantselei kodukorda sisse uue struktuuriüksuse kantselei kõrval – õigusteenistuse. Sellel on peamiselt kolm põhjust:

- 1) tegelik olukord on selline, kus kantselei juhataja õigusemõistmisega seotud ametnike juhtimisega ei tegele, kõige otsesem kontakt on istungisekretäril ja konsultandil konkreetse kohtunikuga ja esimehega. Tuleb vältida olukorda, kus tegelik erineb kodukorrast;
- 2) vastutuse täpsustamine – kes juhib, kes allub, kes mille eest vastutab. Alluvussuhete küsimus on olnud kohtutes probleemiks, selle üritame uue struktuuriga lahendada;
- 3) välismaa näited. Rootsis ja Norras sellised struktuuriüksused eksisteerivad. Selline skeem on ühes ja teises riigis kasutusel.

Õigusteenistuse loomise ettepanekut toetavad Justiitsministeerium ja kohtute esimeeste esindajad. Ka hr Pilv saatis e-postiga nõusoleku struktuuri osas. Kantselei kodukorras reguleerime ainult seda, kes kuuluvad õigusteenistusse, ja ametiülesanded määratakse kohtus kohapeal ametijuhendis.

Särgava: Esimeestega on juttu olnud. Vastuväiteid ei ole tulnud. Põhimõte oli esimeestel see, et istungisekretärid, konsultant-istungisekretärid ja konsultandid oleksid see ametnikegrupp, kellelega ei toimetataks kohtus nii, et kohtu esimehe käest ei küsita.

Sarapuu: Ametisse võtmine ja vabastamine ja arenguveestlused – esimees ja haldusdirektor korraldavad, aga läbi viivad need, keda volitatakse. Varasemas versioonis oli sees, et esimees ja haldusdirektor isiklikult tegelevad nende küsimustega, aga see muutuks neile liiga koormavaks.

Kiviloo: Õigusteenistus on viidud välja kantselei alt. Kas kantselei kodukorras on selle muudatusega arvestatud?

Sarapuu: Leppisime esimeestega kokku, et kohtu teenistujate sätted on kantselei kodukorras. Ja teiseks me ei reguleeri, vaid see on lihtsalt ühtse aluse tekitamine.

Kiviloo: Kohtu esimehe abi ja pressinõunik ei ole kantselei kodukorras, aga õigusteenistus on.

Vili: Kõik, kes alluvad haldusdirektorile, on kantselei kodukorras.

Sarapuu: Nagu me Justiitsministeeriumi ja esimeeste vahel.

Särgava: Küsimust, millises kodukorras see peaks olema sätestatud, võime otsustada, aga põhimõte peaks jääma.

Seppik: Kuidas vastastikuse asendamisega jääb? Ja luuakse üks ametikoht juurde. Kui on viis kohtunikku ja viis istungisekretäri, siis mida teeb see uus ametiisik? Mida õigusteenistuse juht teeb?

Särgava: Uut kohta ei moodustata. Tal on lisäülesandena asendamiste korraldamine, ülesannete ümberjagamine. Siin võib muidugi probleem olla, et 1. ja 2. astme korraldus on erinev. Juhatajal on ametijuhendis üks lisäülesanne.

Sarapuu: See, mida juht tegema hakkab, see sõltub, millist võlu esimees selles inimeses näeb. Mõnes kohtus kindlasti saab suure koormuse, kui esimees näeb, et saab mingeid ülesandeid ära anda. Kantselei juh väidetavalt praktikas ei tegele sellega.

Odar: Miks haldusdirektor ei võiks suunata seda asja? Miks esimees tahab seda teha?

Sarapuu: See maht, kui palju tegeleb konsultant, haldusdirektor ja palju esimees, see kujuneb igas kohtus välja.

Odar: Tallinnas võib see töötada, aga väikestes kohtutes mitte. Õigusteenistus ei meeldi, võiks olla õigusemõistmise abiteenistujad.

Lõhmus: Kas see on läbi arutatud esimeestega?

Särgava: Jah. Esimees ei tahagi midagi hirmsasti juhtida, aga on situatsioone, kus võib tekkida konflikt esimehe ja haldusdirektori vahel. Ka praegu nad tegelikult alluvad haldusdirektorile.

Odar: Kas ei ole loomulik, et haldusdirektor ja esimees istuvad üle laua ja räägivad omavahel?

Särgava: Minul ei ole probleemi, aga mõnedel on.

Lõhmus: Me püüame, aga ei suuda ideaalset organisatsioonimudelit luua. Ilmselt peaks seda edasi uurima, kuidas peaks kohtu mudeli üles ehitama. Kui esimehed on aktsepteerinud seda, siis kinnitame, aga tasub selle probleemiga edasi töötada, et kohtu struktuur ja asjaajamine saaksid optimaalse kuju.

Kutsar: Kui siduv see struktuur on? Kui esimees otsustab, et tema kohtus võiks teisiti olla?

Särgava: Ma arvan küll, et võib olla teisiti, kui kokku lepitakse.

Kiviloo: Asi ei ole ainult selles, kuidas nad ise läbi saavad, vaid kohtu suuruses. Viid kantselei juhataja lauale, siis tema jagab ära, kellele need lähevad.

Sarapuu: Struktuur paneb raamid paika koostöövormile. Loob aluse stabiilsemaks tegutsemiseks. Kaovad ära viimaste kuude probleemid.

Seppik: Kui on probleem isiklikest suhetest, siis me siin neid probleeme ei lahenda.

Kutsar: Kui me hakkame kooskõlastama konkreetsete kohtute kodukordi, siis kui tuleb niisugune, kus kastid teistmoodi, kas me siis ei kooskõlasta?

Särgava: Ega kohtu kodukorraga see struktuur kaasa ei tulegi üldse.

Sepp: Toetan hr Lõhmuse ettepanekut, et kui on suur töö Justiitsministeeriumi ja esimeeste vahel ära tehtud, siis kinnitame.

Lõhmus: Ma usun, et see struktuur on paindlik. Struktuur on väike osa sellest kodukorrast, asjaajamine on olulisem.

Kiviloo: Mind häirib, et kantselei kodukorras on ka õigusteenistus.

Sarapuu: Arutame struktuuri ja siis läheme kodukordade juurde?

Kiviloo: Äkki peaksime tegema nii, et õigusteenistus ei ole kohustuslik? Ei ole vaja pidulikke struktuuriüksusi moodustada 3 kohtunikuga kohtus.

Käärats: Kas me räägime maa- ja linnakohtu struktuuri näitest ja igale kohtule kinnitatakse eraldi? Sel juhul võiksime ära kinnitada.

Sarapuu: Haldusdirektor kinnitab struktuuri igas kohtus.

Lõhmus: Aga siin on mõned olulised küsimused: alluvussuhted. Kui haldusdirektor paneb kõik teenistujad oma alluvusse, siis see on probleem, aga see peaks ikkagi näidisstruktuur olema, mitte ainuvõimalik.

Sarapuu: Ohtu, et haldusdirektor võtab kõik enda alla, ei ole. Kohtuametnike ametijuhendid pannakse paika koos esimehega.

Särgava: Tegelikult ongi näidis, aga selline struktuur tagab esimehe kaasaraäkimise teatud ametnike osas.

Sarapuu: Miks JM on ettevaatlik: kui igas kohtus on erinev struktuur, kas ta võib tekitada väljapoole küsimusi ja teiseks eelarveläbirääkimistel me peame väga konkreetselt teadma, milline on konkreetse kohtu töökorraldus.

Käärats: Kas struktuur on alluvusvahekordade määramiseks kõige õigem koht? Või peaks see olema ametijuhendis?

Lõhmus: nad on seotud. Alluvusvahekorrad tulenevad ka struktuurist. Häda selles, et on kaks juhti, sellest on probleemid alanud.

Otsustati: Nõustume selle kui näidisstruktuuriga.

Lõhmus: Õigusteenistus on kodukorras, samas struktuuri järgi ei kuulu kantselei koosseisu. Kodukord niikuinii ei peegelda kogu kohtu struktuuri – pressiesindaja ja abi ju ka väljas.

Sarapuu: Haarab haldusdirektorile alluvaid ametnikke ja põhimõte oleks ühtselt ära määratletud. Et oleks paigas põhimõte, et ka nende puhul määratakse ametijuhenditega ülesanded. Ma ei näe õigusloomelist probleemi. Abi ja press alluvad ainult esimehele ja teiseks me räägime ainult 5 ametnikust, nii et ühtsete põhimõtete vajadus ei ole määrava tähtsusega.

Kiviloo: Tegelikult ka kohtunikud peavad kantselei kodukorras juhinduma, kuigi ei kuulu kantseleisse.

Sarapuu: võime kohtu kodukorras dubleerida õigusteenistuse sätet

Särgava: asjaajamiskord peab küll igal pool ühte moodi olema. Mis puudutab istungisekretäre, siis kummas kodukorras peavad olema, siis see siin otsustamise küsimus. Ist kuuluvad küll ka haldusdirektori alluvusse, aga abid ja press ei kuulu.

Lõhmus: kui me jätaksime kohtute seaduse kõrvale, siis ainult asjaajamis e juhend peaks olema ministri poolt, aga kogu ülejäänud, sh struktuur peaks olema kohtu kodukorras.

Sarapuu: konkreetsete isikute ülesanded ei pea üldse kodukorras olema, vaid ametijuhendites.

Kiviloo: § 12 kohtu plangid. Kas kohtuotsus vormistatakse kohtu kirja plangile?

Vili: aga me oleme võtnud need nendest, mis tallinna lk ja jõgeva mk on saatnud.

Kiviloo: üldplank. § 60. kui räägime ainult maa- ja linnakohtust, siis lg 3 haldusasjad on üleliigne.

Odar: soovitaksin mõelda õigusteenistuse termini üle. õigusemõistmise abipersonal oleks parem.

Särgava: § 67. Kas see hõlmab arhiivis olevaid toimikuid? Meie mõte on, et see puudutaks arhiivist minevaid. Peaks täpsustama.

Sarapuu: kantselei kodukord on min määrusega kinnitav, me seda formaalselt ei kooskõlastagi, vaid ainult põhiprintsiipe. Kui on terminoloogilisi ettepanekuid, võib need meile eraldi kirjalikult saata. Nagu Mirjam ütles, et on võetud aluseks vana kodukord ja seal ei ole olulisi põhimõtteid.

Kiviloo: aga see on alles esimene samm. Nüüd peaks JM hakkama ette valmistama spetsiifilisi kodukordi.

Lõhmus: aga asjaajam peaks kõikides kohtutes sama olema.

Sarapuu: Kas ka Riigikohus?

Lõhmus: Ei, riigikohus on erinev.

Sarapuu: Kas me edaspidiste kodukordade puhul teeme kooskõlastamiseelektrooniliselt, kui meil põhiline osa on olemas?

Otsustati: kiita heaks maa- ja linnakohtu kantselei kodukord.

Maa- ja linnakohtu näidiskodukorra heakskiitmine

Odar: keelelised märkused.

Lõhmus: tegelikult on see maa- ja linnakohtu poolik kodukord. Kajastab ainult neid ametiisikuid, kes on esimehe alluvuses.

Sarapuu: hetkel projektis sees ei ole: kas võiks kodukorras ka kohtunike distsiplinaarasju puudutav osa.

Lõhmus: võiks olla, eriti mis puudutab uurimist ja menetlust.

Särgava: võiks olla. Suuremates kohtutes ikka tuleb ette seletuste võtmist.

Lõhmus: kui on kodukorras ja kõigi kohtunike poolt heaks kiidetud, siis ei teki ka probleeme

Sarapuu: millises seltskonnas peaks selle skeleti läbi arutama? Töötame skeemi välja ja teeme mitteametliku arutelu.

Lõhmus: võib-olla oleks vaja kodukorras kajastada ka see kord, kui õiguskantsler pöördub kohtuniku poole.

Käärats: Just nimelt. Need menetlused peaksid toimuma ühetaoliselt ja kohtunikud peaksid teadma, millised õigused ja kohustused on.

Särgava: tegelikult mingil moel ka punktis 10 olemas.

Kiviloo: 91 lg 3 – see on seaduses kirjas.

Lõhmus: ma ei mõtle üldiselt, vaid kuidas see täpselt toimub.

Odar: kas kohtuniku seletus on dokument, mis peab olema kättesaadav avalikult. Teabe seaduse kohaselt.

Lõhmus: seni kuni ei ole distsiplinaarkomisjoni otsust, me välja ei anna, aga pärast seda ei ole põhjust keelduda.

Odar: ka sel juhul, kui distsiplinaarasja ei algatata, siis ei ole alust keelduda.

Kiviloo: pressiesindaja lg 3 p 11 veider. Ma ei saanud aru, kas ta konsulteerib Justiitsministeeriumi või Justiitsministeeriumiga.

Vili: Justiitsministeeriumiga.

Kiviloo: See ei ole ju ülesanne.

Sepp: See tekib siis, kui ametnik on juba midagi ära teinud ja oleks pidanud konsulteerima, siis saab öelda, et ei täitnud ülesannet.

Lõhmus: ega seda punkti ei ole vaja. Võib ju ka vaja olla kellegi teise poole pöörduda.

Sepp: JM poolt ka kohustus abi anda, kui vaja.

Särgava: Jätame selle punkti välja.

Seppik: Kui norida, siis mida p 8 tähendab?

Sepp: See tähendab, et info organisatsiooni sees liigub.

Seppik: välissuhtlus on siis organisatsioonist väljapoole?

Särgava: see saab nüüd olla näidis, üldpõhimõtted. Iga kohus teeb endale oma.

Sarapuu: ja me saadame selle distsiplinaarasja eraldi.

Otsustati: Anda nõusolek kantslele kodukorrale.

Sarapuu: Üks asi veel. Kohtunikele lisatasu maksmine. Milleks seda nõusolekut anda? Kas üldse maksta või kui palju maksta? Kaks punkti: Monika Vels ja teiseks Tartu RKK. Probleem selles, et lisatasu puhul 2. astet ei ole mainitud. Ma arvan, et see on seadusandja aps ja võib ka 2. astme puhul maksta.

Seppik: Kas teine aste saab ainult teisele astmele appi minna või ka esimesse?

Lõhmus: Kui me anname nõusoleku, siis me stimuleerib kohtunikke.

Kutsar: Me ei lähe sinna raha pärast, vaid värskendama oma 1. astme kogemust.

Otsustati: Anda nõusolek lisatasu maksmiseks.

Särgava: Millal töökoormust arutame?

Lõhmus: kuu aega pärast materjalide saamist. Täpsustame kuupäevi homme.

Sarapuu: Kas materjalid ka kohtute esimeestele kohe?

Särgava: Jah.

Lõhmus: Tegelikult võiks esimehed ise omavahel arutada, et nad konsensuse saavutaksid.

Sarapuu: Plaanis ka kohtute esimeestega kohtumine. Kas enne kohtume esimeestega või enne toimub nõukoja istung?

Lõhmus: Mõistlikum, et enne esimeestega. Mai alguses peavad esimehed kokku saama.

Otsustati: Esmaspäeval vahetada elektrooniliselt mõtteid kuupäevade osas – töökoormus ja eelarve.

Lõhmus: Kohtuotsuste struktuur – seda tuleb ühtlustada. Osad teevad Riigikohtu järgi, osad mitte.

Tiislär: Dokumendipõhjad on olemas.

Lõhmus: Viljandi asi on liiga detailne.

Sarapuu: See on seotud it-lahendustega, liigendusega on lihtne.

Kutsar: Kus me selle sätestaksime?

Lõhmus: Ei sätestagi, vaid, saadame laiali.

Sarapuu: Kolleegide moraalne surve toetab.